

NYT: **22. Riita-asiat - käräjillä tavataan**

Oppikirjasta s. 162-167.

- **Opettele s. 166 kaaviosta, miten riita-
asia pannaan vireille (vaiheet, mitä
tarvitaan, käsitteet).**
- **Tehtävä 4 (YO S2011): Selvitä riita-asian
ja rikosasian oikeudenkäynnin keskeiset
erot. Etsi keskeisimmät erot. Pedanet.**

Käräjäoikeuden asiat

- **Hakemusasiat**
 - käräjäoikeuden toimenpide (esim. avioero, konkurssi...)
- **Riita-asiat**
 - kahden (tai useamman) yksityishenkilön välinen riita/erimielisyys
- **Rikosasiat**
 - Yleisen syytteen alainen teko

RIITA-ASIAN OIKEUDENKÄYNNIN PERIAATTEET:

SUULLISUUSPERIAATE

- * ASIANOSAISTEN, TODISTAJIEN, ASIAANTUNTIJOIDEN JA MUIDEN KUULTAVIEN LAUSUMAT ESITETÄÄN SUULLISESTI**

KESKITYSPERIAATE

- * OIKEUDENKÄYNTIAINEISTO ESI-
TETÄÄN TUOMIOISTUIMELLE
KOKONAISUUDESSAAN YHDellä
KERTAA JA KÄSITELLÄÄN SIINÄ
SAMALLA KERTAA**

VÄLITTÖMYYSPERIAATE

- * OIKEUDENKÄYNTIAINEISTO ESI-**
TETÄÄN KOKONAISUUDESSAAN
ASIAN RATKAISEVALLE TUOMIO-
ISTUIMELLE
- * TUOMIOISTUIMEN KOKOONPANO**
PYSYY MUUTTUMATTOMANA KOKO
KÄSITTELYN AJAN

Käräjäoikeuden pääkäsittely

- **Pääkäsittely on suullinen: Asianosainen ei saa esittää asiaa kirjallisesti.**
 - Oikeudenkäynnin julkisuus toteutuu parhaiten suullisessa menettelyssä.
- **Suulliseen menettelyyn liittyy käsittelyn välittömyys:** Suullisessa käsittelyssä vastapuolen on välittömästi vastattava vastapuolen esityksiin.
- **Keskittäminen: Koko aineisto pyritään käsittelemään yhtäjaksoisesti oikeudenkäynnissä. Tuomarit eivät vaihdu.**

Prosessi alkaa - haastehakemus

- Haastehakemus muodostaa perustan oikeudenkäynnille ja perusteen kanteenmuutoskiellolle.
- Haastehakemus sisältää kanteen, sen perusteet ja todisteet sekä oikeudenkäyntikulujen korvaamista koskevan vaatimuksen.
- Haastehakemus toimitetaan lain mukaan toimivaltaisen käräjäoikeuden kansliaan.

Riita-asia s. 166

1. Kantajan haastehakemus

- kanne
- perusteet
- todisteet
- vaatimus oikeudenkäyntikulujen korvaamisesta

2. Valmistelu

- kanteen tutkimatta jättäminen - puutteellinen
- kanteen hylkääminen - perusteeton

3. Haaste vastaajalle

Riita-asia s. 166

4. Vastaajan vastaus

- myöntö/vastustus
- vastustamisen perusteet + todisteet

- **kirjallinen menettely** (ei tarvetta pääkäsittelyyn, perusteeton, ei vastusteta)
- **käräjäoikeuden yksipuolinen tuomio** (ei vastausta, riidaton, muutosh.)
- **valmisteluistunto → sovinto**

5. Ratkaisu pääkäsittelyssä!

Riita-asia s. 166

1. Kantajan haastehakemus

- kanne
- perusteet
- todisteet
- oikeudenkäyntikulujen korvausta koskeva vaatimus

2. Valmistelu

- ➔ kanteen tutkimatta jättäminen - puutteellinen
- ➔ kanteen hylkääminen - perusteeton

3. Haaste vastaajalle

4. Vastaajan vastaus

- ➔ myöntö/vastustus
- ➔ vastustamisen perusteet + todisteet

a) kirjallinen menettely (ei tarvetta pääkäsittelyyn, ei vastusteta)

b) käräjäoikeuden yksipuolinen tuomio (ei vastausta, riidaton)

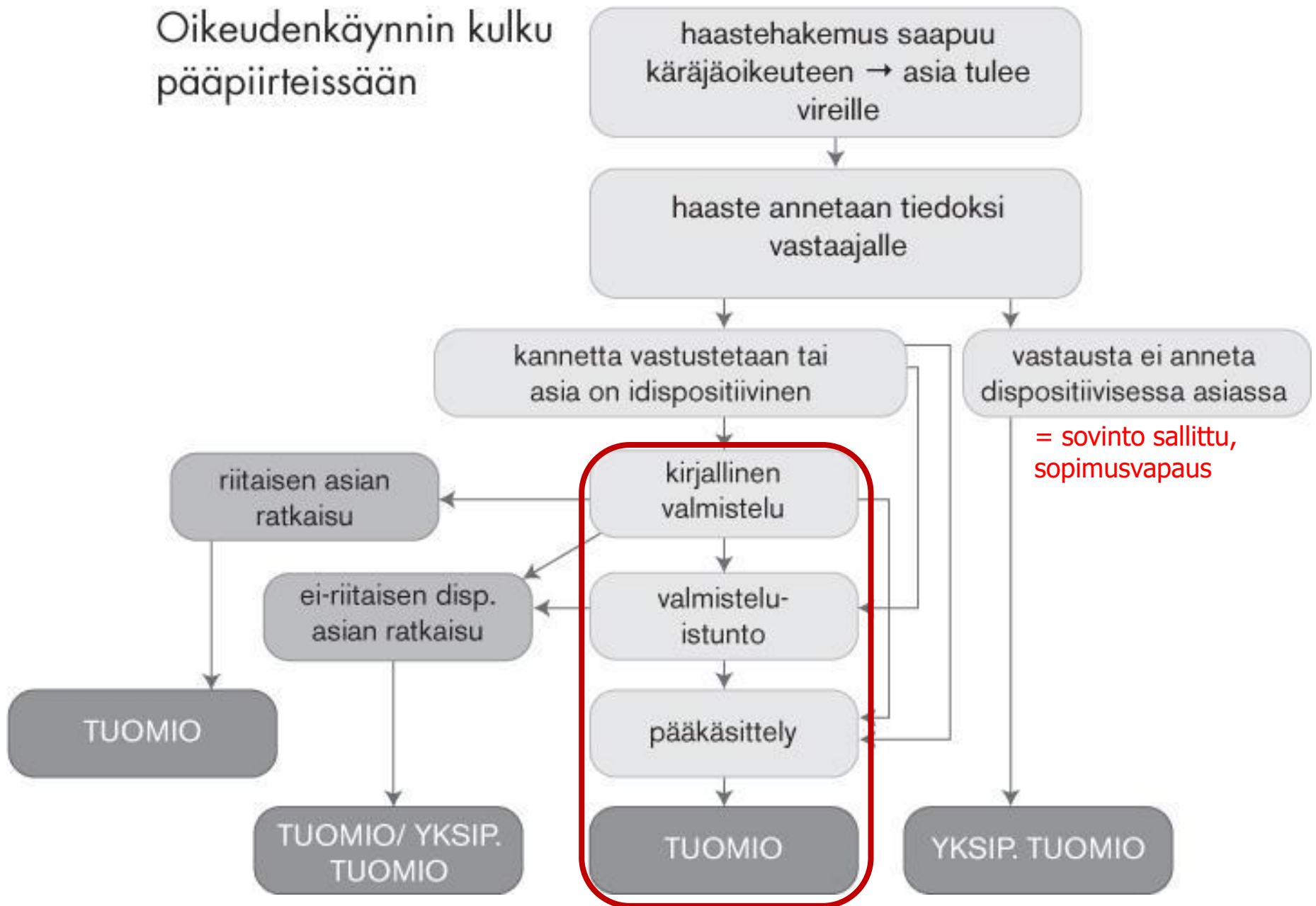
c) sovinto (valmisteluistunto)

5. Ratkaisu pääkäsittelyssä!

Siviiliprosessin kulku

Oikeudenkäynnin kulku pääpiirteissään

Miten rikos- ja riita-asian oikeuskäsittely eroavat toisistaan?

	Rikos-asia	Riita-asia
Tarkoitus		
Käynnistyminen		
Osapuolet		
Osapuolten roolit		
Sopiminen		
Oikeuden kokoonpano		

Oikeusprosessi: Vertaile, miten rikos- ja riita-asian oikeudenkäyntikäsittely eroavat toisistaan (tarkoitus, alku, osalliset)?

Prosessin tarkoitus:

- Riita-asiassa prosessin tarkoituksena on selvittää, onko kantajan kanne aiheellinen ja voidaanko se näyttää toteen.
- Rikosprosessin tarkoituksena on selvittää, onko todella tapahtunut rikos sekä määrittää rikokseen syylliseksi osoitetulle lainmukainen rangaistus.

Proessin käynnistämistapa:

- Riita-asiassa prosessi käynnistyy kantajan kanteesta eli vaatimuksesta, jossa kantaja (luonnollinen tai oikeushenkilö) **esittää vaatimuksensa eli kanteen**.
 - Jos kantajan kanne osoitetaan oikeaksi, prosessin tarkoituksena on saavuttaa täytäntöönpanokelpoinen tuomio, jotta kantaja ”saisi oikeutta”.
- Rikosasiassa se käynnistyy syyttäjän esittämästä syytteestä, jota on edeltänyt poliisitutkinta. Se on viranomaistoimintaa.

Prosessin osalliset;

- Riita-asiassa osallisia ovat kantaja ja vastaaja sekä oikeuden puolesta käräjätuomari.
- Rikosasiassa osallisia ovat syyttäjä ja syytetty. Juttua ratkaisee käräjätuomari yksin tai yhdessä lautamiesten kanssa.

(jatkuu)

Prosessin osalliset ja heidän roolinsa;

- Riita-asiassa kantaja esittää vaatimuksen, johon vastaaja vastaa tai voi myös olla vastaamatta.
- Rikosasiassa syyttäjä esittää syytteen, joka kohdistuu syytettyyn.

(jatkuu)

Missä määrin osapuolet voivat sopia;

- Riita-asiassa sovittelu on yleensä sallittu.
- Rikosasiassa ei ole enää oikeudenkäynnin aikana mahdollisuutta sovitteluun.
 - lievät rikokset

Riita-asian ja rikosasian käsitteiden ero

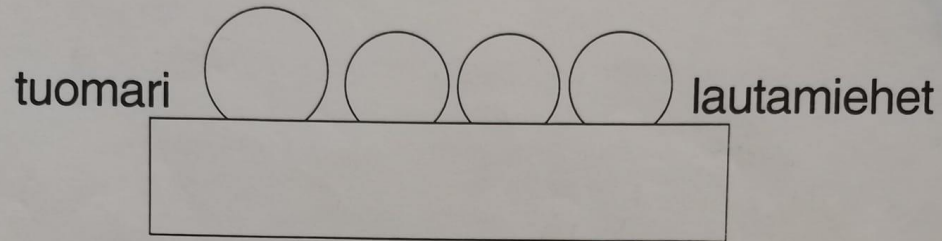
- Riita-asiassa yhden tuomarin käsittely.
- Vain rikosasioissa voidaan käyttää lautamiehiä.

Oikeudenkäynnissä ei ole eroa.

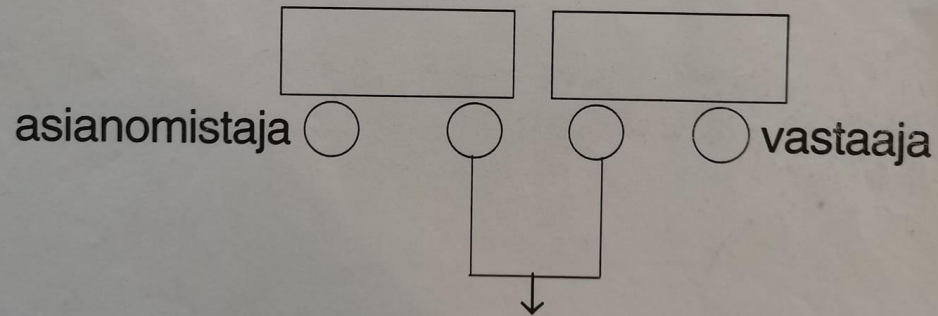
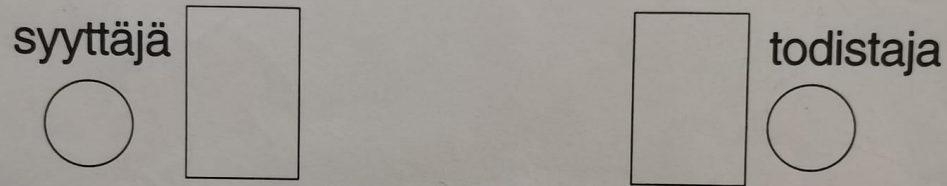
Rikos- ja riita-asioiden kulku

Riita-asia	Rikosasia
Käsittelyyn oikeuskel- poisen aloitteesta = haastehakemus/kanne	Valtio vaatii rangaistus- ta (virallinen syyttäjä)
Haaste postin kautta tai haastemiehen välityk- sellä	Syyttäjä toimittaa haas- teen
Oikeuspaikka haastajan kotipaikkakunnalla	Oikeuspaikka rikoksen tekopaikkakunnalla
Kantaja - vastaaja Todisteet Käsiteltävät asiat oltava jo haasteessa	- Poliisin esitutkinta - Syyttäjän valmistelu - Pääkäsittely - Käräjäoikeuden päätös
Valmistelu Pääkäsittely Käräjäoikeuden päätös	Syyttäjällä näyttövelvol- isuus • Todisteet/todistajat
Mahdollisuus sopimi- seen	Yleensä ei mahdolli- suutta sopimiseen

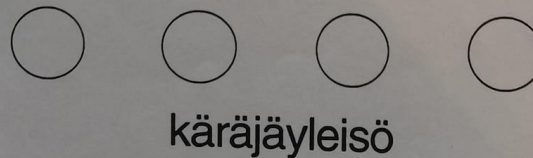
RIKOSOIKEUDENKÄYNNIN OSAPUOLET

= herastuomari

oikeudenkäynti-
avustajat

Istuntojen kokoonpanot

Yhden tuomarin istunto:

- **on toimivaltainen esim.:**
 - kirjallisessa menettelyssä käsiteltävissä asioissa
 - rikosjutuissa, joissa laissa sallittu enimmäisrangaistus on neljä vuotta
 - riita-asioiden valmisteleavassa käsittelyssä ja välittömästi sen yhteydessä pidettävässä oikeudenkäynnissä

Istuntojen kokoonpanot

Lautamieskokoonpano:

- ratkaistaan vain rikosjuttuja
- yksi lainoppinut puheenjohtaja (eli käräjäoikeuden tuomari) ja kaksi lautamiestä
- Lautamieskokoonpanoa voidaan poikkeustapauksissa täydentää yhdellä lakimiehellä ja/tai yhdellä lautamiehellä.

Istuntojen kokoonpanot

Kolme tuomaria eli lakimieskokoonpano:

- riitajutut ja erityiset rikosasiat
- lainopillisesti kaikkein visaisimmat riidat ja rikokset